

KYNTÖPELTOJEN KUNINKAAT



Kun puinnit on saatu päätökseen, otetaan kyntäjistä mittaa traktorikynnön mestaruuskilpailuissa – maaseudun formula-ajoissa.



TEKSTI: *Aura Dilkama*

KUVAT: *Saara Olkkonen*

Sammatissa

Kilpa-aurat ovat kuin formula-autot. Ne on rakennettu ja viilattu viimeisen päälle ja vähän vakoiltu naapureiltakin, kertoo Suomen kilpakyntötoimikunnan puheenjohtaja, kyntötuomari ja entinen kyntömestari **Juhani Kivistö**.

Kivistö on lupautunut Kantrille opapaaksi selvittämään, mistä kilpakyntönössä on kyse ja mitä vaaditaan hyvältä kilpakyntäjältä.

Tarkastelemme kilpikaluston uusimpia virityksiä mestariKyntäjä **Matti Rautiaisen** tallissa Sammatissa. Vuoden aikana auran on suunniteltu useita kilpasuoritusta helpottavia ratkaisuja, jotka seppä on toteuttanut pajalla.

Kammet on nyt rasvattu ja auran terät teroitettu – harjoituskynnet voivat teroitettu – harjoituskynnet voivat

Valmistautuminen traktorikynnön suomenmestaruuskilpailuihin muistuttaa hämmästyttävän paljon formula-ajoa: tekniikan pitää olla loppuun asti hiottua, kuljettajalta vaaditaan kokemusta ja rautaisia hermoja.

Kaluston erikoisvarusteluun kulu- tettuja työtunteja ja euroja ei uskalla edes laskea.

Kyntämällä maa kuohkeaksi

Kilpakyntön pohjimmainen tarkoitus on sama kuin käytännön kynnössä. Puinnin jälkeen rikkakasvien ja viljan sängen juuret katkaistaan ja maa käännetään ympäri. Kyntäminen valmistaa maaperän tulevan kevään kylvöille kuohkeaksi.

Maanviljelyksessä on yleistynyt myös suorakylvö, jossa maata ei kynneta lainkaan. Yksi työvaihe jää välis-

tä, mutta rikkakasvit puskevat maasta sitkeämmin, jolloin torjunta-aineiden tarve kasvaa.

Kynnön puolesta puhuu myös se, että kevään toukokuu voidaan aloittaa muutamaa viikkoa aikaisemmin, kun pelto on syksyllä kynnetyt huolellisesti. ”Jokainen maanviljelijä tietää, että peltotöissä viikoilla on suuri merkitys”, Kivistö toteaa.

Aikanaan kyntökilpailut olivat opetus- ja esittelytilaisuuksia, joissa ammattikunnan menetelmiä jaettiin viljelijöiden kesken. Nykyään kilpailut ovat eriytyneet käytännön kyntötöistä

60 vuotta kilpakyntöä

Traktorikynnön SM-kilpailut järjestetään Loimaalla 27.-28.9.

Tapahtuma on samalla pienimuotoinen maatalousnäyttely.

Kilpailut järjestetään tänä vuonna 60. kertaa.

Ensimmäisenä kilpailupäivänä kisataan sänkikynnössä, toinen päivä huipentuu nurmikyntöön.

Yleisen sarjan lisäksi kynnetaan nuorten ja veteraanien sarjassa. Myös paluauralle on oma sarjansa.

Kisan järjestelyistä Loimaalla vastaa kaksi viljelijää: Erkki Mäkelä ja Tuomas Levomäki, jonka tilalla kisat käydään.

www.sm-kynnot.fi



Kilpakyntäjä **Matti Rautiaisen** plakkarissa on muun muassa seitsemän suomenmestaruutta ja kolme MM-mitalia.



Täydellisessä kyntöjäljessä viilut ovat luotisuorassa ja matalat harjat ovat tiiviisti toisiinsa painautuneina, Juhani Kivistö esittelee.



Harjoitukset nostattivat **Matti Rautiaisen** hien pintaan, mutta jälki oli hienoa.



Kilpailuissa kynnetaan perinteisellä sarka-auralla, joka on tuunattu kilpakuntoon.



Juhani Kivistö (vas.) ja kilpakyntäjä **Matti Rautiaisen** tarkastelivat syksyn ensimmäisten harjoitusten jälkeen elokuun lopussa Sammatissa. Ammattilaisten tarkka silmä löytää pientä parannettavaa aina.

”Lopetuskaistan leveys on yhtä kuin auran teräluvulla jaollinen viilujen lukumäärä miinus yksi”, Kivistö tarkentaa lopetuksen teoreettista kaavaa.

Ihannejassa kauneimman kyntöjäljen tehneelle on luvassa rutkasti kunniaa sekä edustuspaikka maailmanmestaruuskilpailussa.

Kansainvälisiä kilpailuja järjestetään ympäri maailmaa, ja oma kilpa-aura seuraa totta kai kyntäjää paikan päälle.

”Hyvä kyntöjälki on maaseudun tilataidetta.”

Erikoistilanteet erottavat jyvät akanoista

Vaikka kilpakynnössä tarkkuus on viety äärimmilleen, samat lainalaisuudet pätevät käytännön kynnössä. Huonossa kyntöjäljessä harjan väliin jää vako, josta rikkakasvit pian pilkistävät.

Onnistunut lopputulos varmistaa seuraavan vuoden hyvän sadon. ”Kaikki tietävät, että sokerikakun pi-

tää olla kuohkea ja kevyt, mutta miten se saadaan aikaan, on toinen asia”, Kivistö korostaa.

Pellolla vaihteleva maa-aines, kivet, maan kaltevuus ja epätasaisuudet luovat kilpailun sudenkuopat. Suorituksen aikana terien kaltevuuksia ja syvyyttä säädellään, jotta lopputulos olisi luotisuora. Samalla taistellaan aikaa vastaan.

”Kokemuksesta on kilpailuissa hyötyä, sillä erikoistilanteet ja hermojen hallinta ratkaisevat pelin. Arvosteluvien silmien alla työskentely tuo lisäpainetta”, Kivistö kuvailee.

Sillä välin kun kilpakyntäjä Rautiainen testikyntää pellolla, Kivistö selostaa tilanteita urheiluselostajan vauhdilla ja intohimolla. Viilujen viilaamiseen hän ei omien sanojensa mukaan kyllästy koskaan.

”Hyvä kyntöjälki on maaseudun tilataidetta”, Kivistö lohkaisee.

Tavoitteena täydellinen kyntöjälki

Entä millainen maanviljelijä ryhtyy kilpailemaan kyntämisessä ja kuka siinä menestyy? Kivistön mukaan kaikilla kilpakyntäjillä on kova kilpailuvietti. Lisäksi tarvitaan tarkkuutta ja rautaisia hermoja.

”Kilpakyntäjän tunnistaa yleensä siitä, että nurkat ja koneet ovat muutenkin viimeisen päälle kunnossa.”

Rautiainen löysi lajin jo nuorena veljensä jalanjäljissä. Kilpaileminen vei toden teolla mennessään vasta aikuisiällä.

Täydellistä kyntöjälkeä tavoitellessa ei voi kai koskaan tulla valmiiksi. Iso osa lajin viehätyksestä liittyy myös kilpa-auran kunnostukseen ja säättöjen viilaukseen.

”Koskaan ei ole kukaan tainnut saada kilpa-auraa valmiiksi”, Rautiainen nauraa.

Vaikeita vastustajia löytyy Amerikasta, Kanadasta, eri puolilta Eurooppaa. Erityisesti Itävallassa kilpaorganisaatioon ja valmentamiseen panostetaan paljon.

Rautiaiselle mitaleja on kertynyt Suomesta ja ulkomailta. Tulevien SM-kisojen vahvalta mitaliehdokkaalta kokoelmasta puuttuu ainoastaan se kirkkain, MM-kulta. ■

Kyntäminen kuohkeuttaa maan

Kyntäminen kääntää kasvijätteen maan sisään ja kuohkeuttaa maan ilmapiksi tulevalle kasvustolle.

Maa kynnetään yleensä syksyllä sadonkorjuun jälkeen.

Keväällä peltoja ei Suomessa yleensä kynnetä, vaan maa muokataan kevyemmin äestämällä.

Ennen kuin aura keksittiin, maata kuohkeutettiin yksinkertaisella puusahralla.

Myöhemmin keksittiin aura, joka myös leikkaa kasvijätteen juuret ja kääntää maan.

Sarka-aura kyntää vain traktorin oikeaa puolta.

Kääntöauralla lohkon kyntö voidaan aloittaa reunasta ja jatkaa samaa reunaa edestakaisin ajamalla.

MestariKyntäjä Matti Rautiaisen kauden ensimmäinen harjoitusavausjälki on tuomari Juhani Kivistön silmissä kynnön eliittiä, mutta ei vielä aivan täydellistä.

HEIDI JAATINEN

Uusi alku

Sinne meni. Puolen päivän matkan päähän. Sinne ovat menneet jo Agricolan ajoista lähtien. Maaseutu kopistelee heidät säkkinsä suulta, pakkaa limpun kainaloon ja ristii käteensä.

Eikä ollut ainoa, kymmenettuhannet nuoret aloittivat tänä syksynä opiskelun uudella paikkakunnalla.

Esiköisen lähtö satojen kilometrien päähän on iso muutos paitsi nuorelle itselleen myös vanhemmille. Oma kuva vanhemmuudesta muuttuu.

Yhtäkkiä huomaa olevansa Skype-äiti. Tai ässä hihassa -äiti, jolla on houkuttavia ideoita viikonlopuksi. Tai aina valmiina -äiti, joka ei uskalla järjestää omia menoja, jos tytär sattuisi tulemaan. Kaipaava ja huolta kantava äiti. Kaipauksen annostelussa on syytä olla tarkkana, ei liikaa tytön nähden, ei liian vähän.

Huolta vähentää onneksi se, että poikaystävä pääsi samaan opinahjoon.

Itse muutto oli tietysti iso revohka. Muuttoapuna olivat perheiden lisäksi serkkutyttö ja tyttären ystävä.

Opiskelijakorttelin pihalla juttelimme nepalilaisnuorten kanssa. He aikovat palata jonain päivänä korkeasti koulutettuina kotimaahansa. Mukanaan he vievät palan suomalaista yötaivasta, kesänvaaleaa tai marraspimeää. Ja kulttuurien törmäyksen, jonka hedelmällisyyden aavistaa sukupolvien päähän.

Tyttäreni ja hänen poikaystävänsä paluusta ei vielä ole tietoa. He ovat vasta astuneet uuteen kulttuuriin. Ensimmäisenä aamuna luentosalin ovesta pursuaa nuoruutta uhkuva massa: pojat näyttävät vasta armeijasta singahtaneilta, sama sängestä ulos kasvava hiusmalli, sama armeijan kouluma ryhti, samat juoksu-kilometrit; seassa sirot poninhäntätyöt, takana pänttystä, pääsykokeita ja kesätöitä, yhteistä kaikille kirkkaista silmistä sirahtava innostus ja uteliaisuus.

Mutta heti alkuun ilmoitetaan, että opiskelijoiden sisäaivotossa on tapahtunut virhe, opiskelijoita on valittu virheellisesti liikaa. Muutama joutuu poistumaan salista, jotta heidän opinto-oikeutensa voidaan tarkistaa.

Miten epäoikeudenmukaista! Miten tällaisen sallitaan tapahtua? Ja vielä: miten helposti ihminen menee retkuun. Helpon tulee nauruna ulos, jäynäkulttuurin ensimmäinen oppi on: älä kaikkea usko.

Ehkä he palaavat, tytär ja poikaystävä. Ehkä he ovat oppinsa mukanaan. Tai ehkä he ovat menneet lopullisesti.

Minä en tiedä, mitä unelmoida tästä eteenpäin. Tytär, sinun unelmasi ovat nyt sinun unelmiasi. Minä en enää näe, mitä sinulle tapahtuu, minun pitää vain uskoa se mitä kuulen.

Niin minä jakaudun kahtia. Osa minua jää sinne, luentosalin ovelle.

Tyttären ystävän kanssa ajamme takaisin. Tie on pitkä ja hiljainen. Ystävä, ihana nuori, ei vielä tiedä, miksi haluaa isona. Saamme pitää hänet vielä hetken. Eräänä aamuna vien tyttären huoneeseen lähtijältä unohtuneen keittokirjan. Huone ottaa minut vastaan viileän siistinä. Nuottiteline seisoo hylättyinä nurkassa, pöydän kulmalle on viikattu liina, sängyllä DVD-elokuvat, jotka eivät mahtuneet mukaan, pyyhe on jäänyt kuivamaan kaapin oveen, seinällä muutama valokuva.

Siirrän verhoja, että valo pääsee paremmin huoneeseen. On kai parasta imuroida hieman.

Opettaja, kirjailija ja emäntä Heidi Jaatinen asuu Kiuruvedellä.